

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА  
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»**

**Циклова комісія образотворчого мистецтва і дизайну**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-методичної  
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 09 » \_\_\_\_\_ 2021 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**РИСУНОК**

для студентів

спеціальності  
освітньої програми  
освітньо-кваліфікаційного рівня

*022 Дизайн*  
*Графічний дизайн*  
*молодший спеціаліст*

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма №	<i>0918/21</i>
<i>Жильцов</i> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« _____ »	20 <i>09</i> р.

Київ – 2021


**Розробники:** Ольга Миколаївна Овчаренко, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.

Юлія Володимирівна Шеменьова, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.

**Викладач:** Юлія Володимирівна Шеменьова, викладач циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну Фахового коледжу «Універсум» Київського університету імені Бориса Грінченка.


Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії образотворчого мистецтва і дизайну

Протокол від 28.08.2021 № 1

Голова циклової комісії  Ольга ОВЧАРЕНКО

Робочу програму перевірено

04.09.2021 р.

Заступник директора з навчально-методичної роботи  Зоя ГЕЙХМАН

Заступник директора з навчальної роботи  Яніна КАРЛІНСЬКА

Пролонговано:

на 20\_\_/20\_\_ н.р. (\_\_\_\_\_), «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. (\_\_\_\_\_), «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. (\_\_\_\_\_), «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_

на 20\_\_/20\_\_ н.р. (\_\_\_\_\_), «\_\_» \_\_\_\_\_ 20\_\_ р., протокол № \_\_

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Вид дисципліни	нормативна	
Мова викладання, навчання, оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів/годин	2/120	
Курс	4	
Семестр	7	8
Кількість змістових модулів з розподілом:	2	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	28	28
Модульний контроль	4	4
Підготовка і складання підсумкового контролю	15	15
Самостійна робота	13	13
Форма семестрового контролю	–	екзамен

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Рисунок» є професійна підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності та самостійного творчого вирішення завдань, формування практичних навичок створення графічних композицій, авторських картин.

Завдання курсу «Рисунок» полягає у:

- формуванні естетичного та чуттєво-емоційного сприйняття мистецтва; пізнавальної активності студентів;
- вихованні у здобувачів ціннісних орієнтирів щодо мистецтва та мистецької діяльності;
- розкритті та реалізації творчих здібностей студентів;
- здатності здобувачів аналізувати власні творчі результати та сприймати конструктивну критику;
- формуванні здатності виконувати поставлені завдання зі втілення художнього задуму;

- набутті практичного досвіду в зображенні предметів навколишнього середовища, рослинного і тваринного світу, світу людини;
- формуванні навичок роботи в рисунку;
- умінні виконувати конструктивно-аналітичну побудову натури;
- умінні стилізувати живі та неживі об'єкти у відповідності до поставленого завдання;
- застосуванні знань з композиції в процесі розв'язання професійних творчих задач з рисунку;
- формуванні здатності презентувати результати своєї творчої та педагогічної діяльності;
- здатності здобувачів застосовувати професійну термінологію у сфері образотворчого мистецтва.

## **2. Результати навчання за дисципліною**

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

- вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми у процесі професійної діяльності;
- працювати в команді;
- діяти на основі принципів і норм, правил культури поведінки на основі загальнолюдських та національних цінностей, норм суспільної моралі;
- дотримуватись принципів професійної етики;
- організовувати власну образотворчу діяльність, обирати типові методи та засоби виконання професійних задач, оцінювати їх ефективність та якість;
- вивчати передовий вітчизняний і світовий досвід у галузі образотворчого мистецтва з метою використання його в практичній діяльності;
- застосовувати знання з пластичної анатомії в процесі зображення людини;
- володіти фаховою термінологією;
- володіти творчим методом втілення задуму в художньо-образну структуру композиції;
- демонструвати нестереотипне художньо-образне мислення, уяву, спостережливості;
- вміти виконувати ескізи з використанням різноманітних художніх засобів та прийомів;
- використовувати графічні матеріали з урахуванням їх формотворчих властивостей;
- володіти класичними образотворчими та технічними прийомами, матеріалами та засобами;
- дотримуватись послідовності в роботі над зображенням та відтворенням цілісність зображення на завершальній стадії роботи;
- застосовувати знання законів повітряної перспективи та усвідомлювати логіку їх формотворення за допомогою світлотіні та тонових співвідношень.

### 3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт					
	Усього	Аудиторна:				
		Лекції	Се-мін.	Практ.	Підготов-ка і складання підсум. контролю	Сам.р.
<b>Змістовий модуль 1. Портрет</b>						
1. Методика роботи над портретом в рисунку	8	2				6
2. Жіночий портрет	10			10		
3. Чоловічий портрет	10			10		
4. Тематичний портрет	13			6		7
Модульний контроль	2					
Разом	60	2		26	15	13
<b>Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини</b>						
5. Особливості в роботі над рисунком фігури людини	8	2				6
6. Рисунок гіпсової фігури Венери	10			10		
7. Рисунок гіпсової фігури Геракла	10			10		
8. Фігура в інтер'єрі	13			6		7
Модульний контроль	2					
Разом	60	2		26	15	13
<b>Разом за 7 семестр</b>	<b>60</b>	<b>2</b>		<b>26</b>	<b>15</b>	<b>13</b>
<b>Разом за 8 семестр</b>	<b>60</b>	<b>2</b>		<b>26</b>	<b>15</b>	<b>13</b>
<b>Усього годин</b>	<b>120*</b>	<b>4</b>		<b>52</b>	<b>30</b>	<b>26</b>

\*із врахуванням МКР 4 год.

### 5. Програма навчальної дисципліни

#### Змістовий модуль 1. Портрет

##### Лекція 1. Методика роботи над портретом в рисунку (2 год.)

Портрет як жанр образотворчого мистецтва. Пропорції та канони в зображенні портрету людини. Особливості тонових співвідношень. Послідовність виконання роботи. Техніки рисунку.

*Основні поняття теми:* рисунок, техніка, лінійна перспектива, повітряна перспектива, пропорції [1; 2; 3; 4; 5; 7; 9]

##### Практична робота 1. Жіночий портрет (10 год.)

##### Практична робота 2. Чоловічий портрет (10 год.)

##### Практична робота 3. Тематичний портрет (6 год.)

## **Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини**

**Лекція 2.** Особливості в роботі над рисунком фігури людини (2 год.)

Особливості побудови складних форм – фігура людини. Пропорції та канони в зображенні фігури людини. Послідовність виконання роботи. Техніки рисунку.

*Основні поняття теми:* рисунок, графічні матеріали, техніка, канон, пропорції [1; 2; 3; 4; 5; 7; 9]

**Практична робота 4.** Рисунок гіпсової фігури Венери (10 год.)

**Практична робота 5.** Рисунок гіпсової фігури Геракла (10 год.)

**Практична робота 6.** Фігура в інтер'єрі (6 год.)

### **Плани практичних занять**

#### **Змістовий модуль 1. Портрет**

**Практична робота 1.** Жіночий портрет (10 год.)

План

1. Постановка натури
  2. Виконання підготовчих начерків
  3. Вирішення формату та положення картинної площини
  4. Компонування зображення на папері
  5. Конструктивно-аналітична побудова
  6. Тонове рішення
  7. Виявлення об'ємів
  8. Виявлення портретної подібності
  9. Деталізація та завершення роботи
- [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 9]

**Практична робота 2.** Чоловічий портрет (10 год.)

План

1. Постановка натури
  2. Виконання підготовчих начерків
  3. Вирішення формату та положення картинної площини
  4. Компонування зображення на папері
  5. Конструктивно-аналітична побудова
  6. Тонове рішення
  7. Виявлення об'ємів
  8. Виявлення портретної подібності
  9. Деталізація та завершення роботи
- [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]

### **Практична робота 3. Тематичний портрет (6 год.)**

#### План

1. Постановка натури
  2. Виконання підготовчих начерків
  3. Вирішення формату та положення картинної площини
  4. Компонування зображення на папері
  5. Конструктивно-аналітична побудова
  6. Тонове рішення
  7. Виявлення об'ємів
  8. Виявлення портретної подібності
  9. Деталізація та завершення роботи
- [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]

### **Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини**

#### **Тема 4. Рисунок гіпсової фігури Венери (10 год.)**

#### План

1. Постановка натури
  2. Виконання підготовчих начерків
  3. Вирішення формату та положення картинної площини
  4. Компонування зображення на папері
  5. Конструктивно-аналітична побудова
  6. Тонове рішення
  7. Виявлення об'ємів
  8. Деталізація та завершення роботи
- [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]

#### **Тема 5. Рисунок гіпсової фігури Геракла (10 год.)**

#### План

1. Постановка натури
  2. Виконання підготовчих начерків
  3. Вирішення формату та положення картинної площини
  4. Компонування зображення на папері
  5. Конструктивно-аналітична побудова
  6. Тонове рішення
  7. Виявлення об'ємів
  8. Деталізація та завершення роботи
- [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]

## Тема 6. Фігура в інтер'єрі (6 год.)

### План

1. Постановка натури
  2. Виконання підготовчих начерків
  3. Вирішення формату та положення картинної площини
  4. Компонування зображення на папері
  5. Конструктивно-аналітична побудова
  6. Тонове рішення
  7. Виявлення об'ємів
  8. Деталізація та завершення роботи
- [1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 9]

### 6. Контроль навчальних досягнень

#### 6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	1	1
Відвідування семінарських занять	1				
Відвідування практичних занять	1	13	13	13	13
Робота на практичному занятті	10	3	30	3	30
Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10
Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
Разом		-	79	-	79
Максимальна кількість балів: 158					
Екзамен: 40					
Розрахунок коефіцієнта: 1,98					



## 6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Зміст самостійної роботи студентів полягає у виконанні самостійних практичних завдань кожне з яких оцінюється в 5 балів.

### Змістовий модуль 1. Портрет

**Самостійна робота 1.** Виконання серії начерків та етюдів портретів (30 шт)

**Самостійна робота 2.** Портрет дитини

### Змістовий модуль 2. Рисунок фігури людини

**Самостійна робота 3.** Виконання серії начерків постатей людей різного віку та статі з натури (30 шт)

**Самостійна робота 4.** Стилїзована композиція з гіпсових фігур

### Критерії оцінювання самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Виконання серії начерків та етюдів портретів (30 шт)	6	5
2	Портрет дитини	7	5
3	Виконання серії етюдів постатей людей різного віку та статі з натури (30 шт)	6	5
4	Стилїзована композиція з гіпсових фігур	7	5
	Разом	26	20

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання  
Модульний контроль проводиться в формі семестрового перегляду.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання  
Форма проведення: практична  
Максимальна кількість балів: 25 балів

Умовою успішного складання заліку є виконання повного обсягу навчального плану дисципліни та в сумі з урахуванням коефіцієнта отримання 60 – 100 балів.

<i>Рівні навчальних досягнень</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку</i>
-----------------------------------	-------------	---

<i>Рівні навчальних досягнень</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку</i>
I. Початковий	1–7	<p><b>Компонування:</b> відсутність рівноваги, зображення виходить за рамки формату, або дуже мале.</p> <p><b>Пропорції:</b> в роботі повний безлад, пропорції предметів не відповідають дійсності.</p> <p><b>Перспектива:</b> відсутність побудови перспективи.</p> <p><b>Тональні відношення:</b> відсутність тональних відношень, робота сіра, невиразна.</p> <p><b>Світлотінь:</b> відсутність об'єму, зображення площине.</p> <p><b>Володіння матеріалом:</b> нерозуміння у виконанні роботи.</p> <p><b>Узагальнення:</b> відсутність плановості.</p> <p><b>Завершеність:</b> більша половина роботи не виконана.</p>
II. Середній	8–14	<p><b>Компонування:</b> відсутність рівноваги.</p> <p><b>Пропорції:</b> незначні похибки.</p> <p><b>Перспектива:</b> недоліки в побудові.</p> <p><b>Тональні відношення:</b> незначні порушення, один тон попадає в інший.</p> <p><b>Світлотінь:</b> незначні помилки.</p> <p><b>Володіння матеріалом:</b> нерозуміння у виконанні роботи.</p> <p><b>Узагальнення:</b> плутанина планів.</p> <p><b>Завершеність:</b> окремі ділянки роботи не завершені.</p>
III. Достатній	15–19	<p><b>Компонування:</b> вдале розташування предметів, на аркуші присутня рівновага.</p> <p><b>Пропорції:</b> пропорції предметів відповідають дійсності, але мають неточності.</p> <p><b>Перспектива:</b> рисунок побудовано згідно законів перспективи.</p> <p><b>Тональні відношення:</b> чітка градація тону від темного до світлого.</p> <p><b>Світлотінь:</b> в предметах відчувається об'єм, просліджується світло.</p> <p><b>Володіння матеріалом:</b> використання олівців різної тональності.</p> <p><b>Узагальнення:</b> виділення в роботі головного.</p> <p><b>Завершеність:</b> робота має завершений вигляд.</p>

<i>Рівні навчальних досягнень</i>	<i>Бали</i>	<i>Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів з рисунку</i>
IV. Високий	20–25	<p><b>Компонування:</b> вдале розташування предметів, на папері присутня рівновага.</p> <p><b>Пропорції:</b> пропорції предметів відповідають дійсності.</p> <p><b>Перспектива:</b> рисунок побудовано згідно законів перспективи, відчувається простір.</p> <p><b>Тональні відношення:</b> чітка градація тону від темного до світлого.</p> <p><b>Світлотінь:</b> в предметах відчувається об'єм, просліджується світло, полиск, напівсвітло, напівтінь, тінь, рефлекс.</p> <p><b>Володіння матеріалом:</b> майстерне володіння олівцями різної тональності, робота чиста.</p> <p><b>Узагальнення:</b> виділення у роботі головного, другорядного, плановість.</p> <p><b>Завершеність:</b> робота має завершений вигляд.</p>

#### 6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Рейтингова оцінка	Оцінка за 100-бальною шкалою
Задовільно	A	90–100
	B	82–89
	C	75–81
	D	69–74
	E	60–68
Незадовільно	F <sub>x</sub>	35–59
	F	0–34

### 7. Навчально-методична карта дисципліни «Рисунок» 4 курс

Разом 120 год., лекції – 4 год., практичні заняття – 52 год., самостійна робота – 26 год., підготовка і складання підсумкового контролю – 30 год., модульний контроль – 8 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	X	X
Модулі	Змістовий модуль I										Змістовий модуль II										
Назва модуля	Портрет										Рисунок фігури людини										
Лекції	1										2										
Дати																					
Теми лекцій	Методика роботи над портретом в рисунку										Особливості в роботі над рисунком фігури людини										
Теми практичних занять	Жіночий портрет			Чоловічий портрет			Тематичний портрет				Рисунок гіпсової фігури Венери			Рисунок гіпсової фігури Геракла			Фігура в інтер'єрі				
Самостійна робота	Виконання серії начерків та етюдів портретів (30 шт)					Портрет дитини					Виконання серії начерків постатей людей різного віку та статі з натури (30 шт)					Стилізована композиція з гіпсових фігур					
Види поточного контролю	Підсумковий семестровий контроль – перегляд										Підсумковий семестровий контроль – перегляд										
Підсумковий контроль											Екзамен										

## 8. Рекомендовані джерела

### Основна (базова) література:

1. Жаворонков П.В. Рисунок. Методи зображення на площині: методичний посібник. Вижниця: Черемош, 2014.
2. Кириченко М.А. Кириченко І.М. Основи образотворчої грамоти. Київ: «Вища школа», 2002.
3. Михайленко В.Є. Основи композиції (геометричні аспекти художнього формотворення): навчальний посібник. Київ: Каравела, 2015.
4. Клименюк Т.М. Креслення, рисунок, композиція: навчальний посібник. Львів: Львівська Політехніка, 2012.
5. Сидоренко П.І., Бондаренко Г.О., Куц С.О. Анатомія та фізіологія людини: підручник. Київ: Кондор, 2015.

### Додаткова література:

6. Антонович Є.А., Василюшин Я.В., Шпильчак В.А. Креслення: Навч. посібник / За ред.проф. Є.А. Антоновича. Львів: Світ, 2006. 512 с.
7. Костенко Т.В. Основи композиції та тривимірного формоутворення. Харків, 2003.
8. Печенюк Таміла. Кольорознавство. Київ: ГраніТ, 2009. 190 с.
9. Поліщук А.А. Теорія та практика графіки: навчальний посібник. Київ: Ун-т ім. Б. Грінченка, 2015.

## 9. Додаткові ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення 03.08.2021).
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського. URL: [www.dnrb.gov.ua/](http://www.dnrb.gov.ua/) (дата звернення 21.07.2019).
3. Національна бібліотека України імені В. В. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 21.08.2019).